

NORGES HØYESTERETT

Den 13. april 2012 avsa Høyesterett dom i

HR-2012-00742-A, (sak nr. 2011/2110), straffesak, anke over dom,

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (førstestatsadvokat Lasse Qvigstad)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Falkanger**: Saken gjelder straffutmåling for legemsfornærmelse med betydelig skadefølge, utført under særdeles skjerpene omstendigheter.
- (2) Asker og Bærum tingrett avsa 8. mars 2011 dom i sak mot blant andre A. For så vidt gjaldt straffekravet mot ham, lød domsslutningen – dens punkt 4 – slik:
”A, født 30.09.1966, dømmes for overtredelse av straffeloven § 228, 1. ledd jfr. 2. ledd 2. str.altn. jfr. 232 til en straff av fengsel i 1 – ett – år og 6 – seks – måneder. Til fradrag i straffen tilkommer han 188 – etthundreogåttiåtte – dager for utholdt varetekt.”
- (3) A anket straffutmålingen til Borgarting lagmannsrett, som 30. september 2011 avsa dom med slik domsslutning for hans vedkommende:
”Anken forkastes.”
- (4) Dommen ble avsagt under dissens, idet to meddommere ville sette straffen til fengsel i to år og ti måneder.

- (5) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen.
- (6) *Jeg er kommet til* at straffen må settes ned.
- (7) Opptakten til det straffbare forholdet var at fornærmede, B, fikk kunnskap om at A hadde et forhold til en gift kvinne. A beskyldte fornærmede – som var i slekt med kvinnen – for å ha brakt opplysningene videre. Som følge av den konflikt dette medførte, avtalte de to å treffes søndag 20. juni 2010. A fikk blant annet med seg tre yngre, mannlige familiemedlemmer – C, D og E – til dette møtet.
- (8) Lagmannsretten har gitt følgende beskrivelse av det som skjedde under møtet:

”A og hans følge møtte fornærmede på en parkeringsplass ved Rema-butikken i X sentrum. Fornærmede satt da i en bil sammen med den kvinnen det var beskyldninger om at A hadde et forhold til. A kjørte opp på siden av bilen fornærmede satt i, slik at det ikke var mulig å komme ut av fornærmedes bil fra førerplass. Den andre bilen som var i As følge, parkerte bak fornærmedes bil.

Lagmannsretten legger til grunn at alle kom seg raskt ut av bilene. Fornærmede måtte gå ut av den bilen han satt i fra passasjerstet. Hvorvidt det oppsto håndgemeng på parkeringsplassen er uklart, men lagmannsretten legger etter bevisførselen til grunn at fornærmede relativt umiddelbart begynte å løpe vekk fra stedet fordi han ble redd. Flere av dem som var med A, opptok forfølgelsen av fornærmede. I tillegg til A selv, var i hvert fall C, D og E med på forfølgelsen. Lagmannsretten finner det utvilsomt at formålet med forfølgelsen var 'å ta' fornærmede. C hadde med seg en kniv. Denne kniven hadde han ifølge sin egen forklaring tatt med hjemmefra da han ble tilkalt av A. Kniven var en 25-45 cm lang grønnsakkniv/brødkniv. Han holdt kniven i hånden mens han løp sammen med de andre etter fornærmede.

Etter noen hundre meters løping i X sentrum ble fornærmede tatt igjen ved ----veien --, først av C og deretter de andre som var like bak. Lagmannsretten legger etter bevisførselen til grunn at A ikke var med helt fram til der fornærmede ble tatt igjen, men at han i stedet snudde og gikk tilbake til bilen.

Da C nådde fram til fornærmede, stakk han fornærmede to ganger med kniven, én gang i skulderen og én gang i låret. ...

Stikket i benet medførte betydelig blodtap, og var ifølge legeerklæring 30. juni 2010 fra Y universitetssykehus, Z, 'en potensielt dødelig skade'. På grunn av rask inngripen fra en tilfeldig forbipasserende som var førstehjelpskyndig, ble blødningene begrenset slik at livet lot seg redde.”

- (9) Tingretten la til grunn at As siktemål med møtet var å skremme fornærmede, og at han ”skulle jules opp på en eller annen måte”. Tingretten fant det imidlertid ikke bevist at A kjente til at C hadde med seg kniv. A ble derfor ikke dømt for legemsbeskadigelse, men for legemsfornærmelse med betydelig skade til følge. Tingretten fant at skadene fornærmede ble påført, ikke var upåregnelige, jf. straffeloven § 43. Lagmannsretten uttrykte seg slik om dette:

”Tingretten fant det ikke bevist at As forsett strakk seg så langt at det omfattet legemsskade på fornærmede, og lagmannsretten legger dette til grunn. Ved straffastsettelsen må det imidlertid i skjerpene retning legges vekt på at det var A som sørget for å innkalle de andre tiltalte i saken for å være med på møtet med fornærmede. Etter lagmannsrettens syn er det ikke tvil om at A gjorde dette for å forberede en mulig fysisk konfrontasjon med fornærmede. Lagmannsretten legger her blant annet vekt på at C valgte å ta med seg kniv til 'møtet'. Dette viser at han var forberedt på

konfrontasjon. Lagmannsretten har imidlertid ikke tilstrekkelige holdepunkter for at A var klar over at C hadde med seg kniv.

Lagmannsretten er enig med tingretten i at A kynisk utnyttet de unge mennene som han fikk med seg til X. De synes åpenbart å ha vært i den tro at fornærmede hadde framsatt uriktige påstander om As utenomekteskapelige forhold. Det viste seg senere at påstandene var riktige, selv om det er uklart om påstandene ble fremsatt av fornærmede.”

- (10) Jeg går så over til å vurdere hvilken straff som skal idømmes.
- (11) Lagmannsretten fant at As handling ble utført under ”særdeles skjerpene omstendigheter”, jf. straffeloven § 232. Det ble lagt vekt på at handlingene ble begått av flere i felleskap mot en forsvarsløs person. Jeg er enig i dette.
- (12) På det tidspunkt den straffbare handling fant sted, var øvre strafferamme for overtredelse av straffeloven § 228 første ledd jf. annet ledd annet straffalternativ fengsel i fem år. Som følge av at § 232 er anvendelig, forhøyes strafferammen med tre år.
- (13) Ved lovendring av 25. juni 2010 nr. 46 ble den øvre strafferammen for overtredelser av straffeloven § 228 annet ledd annet straffalternativ endret til fengsel i seks år. I forarbeidene til lovendringen het det at regjeringen ønsket ”en vesentlig skjerpning av straffnivået ved grove voldslovbrudd”, jf. Prop. 97 L (2009–2010) Endringer i straffeloven 1902 mv. (skjerpning av straffen for drap, annen grov vold og seksuallovbrudd) side 32. Siden det straffbare forholdet i vår sak fant sted fem dager før lovendringen ble vedtatt, skal straffen utmåles i tråd med tidligere praksis. Det følger imidlertid av flere avgjørelser at det for forhold som har funnet sted før lovendringen, skal skje en gradvis skjerpning av straffutmålingen, jf. Rt. 2010 side 1340 avsnitt 11 til 14. Utmålingen vil likevel ikke nå opp til det nivået som vil bli etablert for overtredelser som finner sted etter lovendringen.
- (14) I samme proposisjon gis det for øvrig opplysninger om straffutmålingsnivået før lovendringen og anvisning på utmålingen av straff for de typiske overtredelser av straffeloven § 228 etter lovendringen. De typene overtredelser som der nevnes, med omtale av et nivå i størrelsesorden 20–120 dagers ubetinget fengsel etter tidligere praksis, er imidlertid i liten grad sammenlignbare med det forhold A er dømt for. Jeg kan heller ikke se at det i høyesterettspraksis er behandlet tilsvarende saker. Straffutmålingen må da skje på et noe friere grunnlag, med særlig vekt på overtredelsens grovhet og subjektive forhold.
- (15) Jeg legger ved straffutmålingen vesentlig vekt på at A overveid og planmessig la opp til at det skulle utøves vold mot fornærmede. Som lagmannsretten har pekt på, utnyttet han de tre unge familiemedlemmene kynisk til å oppnå dette formålet – med den risiko for alvorlige konsekvenser som derved oppsto. Straffen må avspeile hans dominerende rolle som initiativtaker til det voldelige angrepet på fornærmede.
- (16) Jeg finner samtidig at det må legges betydelig vekt på at tingretten og lagmannsretten har lagt til grunn at A ikke kjente til at C hadde med seg en kniv til møtet, og at han heller ikke ble klar over kniven i forbindelse med at de forfulgte fornærmede. Selv om As forhold likevel er meget alvorlig, setter dette klare grenser for hvor lang fengselsstraff som kan utmåles. Etter min mening har lagmannsretten ikke i tilstrekkelig grad tatt hensyn til dette ved utmålingen av straffen for ham.

- (17) A har sittet 188 dager i varetektsfengsel, og det er på det rene at dette har gått sterkt inn på ham. I en fremlagt epikrise fra Y universitetssykehus av 14. desember 2010 er det uttalt at oppholdet har ført til en alvorlig depresjon. Hensett til alvoret i saken, kan jeg imidlertid ikke se at dette kan få betydning for utmålingen av straffen.
- (18) Jeg er på denne bakgrunn kommet til at straffen passende kan settes til fengsel i ti måneder.
- (19) Jeg stemmer for denne

D O M :

I tingrettens dom – domsslutningen punkt 4 – gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 10 – ti – måneder. Til fradrag i straffen går 188 – etthundreogåttiåtte – dager for utholdt frihetsberøvelse.

- (20) Dommer **Matheson:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (21) Dommar **Utgård:** Det same.
- (22) Dommer **Endresen:** Likeså.
- (23) Dommer **Gjølstad:** Likeså.

(24) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I tingrettens dom – domsslutningen punkt 4 – gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 10 – ti – måneder. Til fradrag i straffen går 188 – etthundreogåttiåtte – dager for utholdt frihetsberøvelse.

Riktig utskrift bekreftes: